
Lærervejledning
Læseprøve - skønlitterær tekst

LÆRERVEJLEDNING

LÆSEPRØVE – SKØNLITTERÆR TEKST

Kære dansklærer!

Formålet med denne gruppelæseprøve er at teste elevernes **(stille)læsehastighed og forståelse** ved skønlitterære, aldersvarende tekster. I denne prøve testes elevernes evne til **nærlæsning**.

Forberedelse:

Hav selv et ur parat til tidtagning, fx på mobiltelefonen. Eleverne må kun have deres penalhus på bordet og en frilæsningsbog til den resterende tid. Eventuelt også en lommeregner, hvis de selv udregner ord/minut.

Prøveafvikling:

1. Først deles læseprøven ud til eleverne.
2. Elevvejledningen læses op for eleverne, og der svares på eventuelle spørgsmål.
3. Dernæst siges ”I skal lige om lidt læse teksten, så hurtigt I kan, men samtidig så I kan huske, hvad I har læst. Når jeg efter 5 minutter siger ”stop”, skal I sætte en lodret streg ved det ord, I er kommet til”.
4. Efter 5 minutter siges ”Stop, nu skal I sætte en lodret streg dér, hvor I er kommet til. I skal nu læse resten af teksten færdig og derefter svare på spørgsmålene. I må IKKE gå tilbage i teksten og kigge”.
5. De elever, der er færdige, kan enten læse i en frilæsningsbog eller selv tælle ord og udregne deres læsehastighed - ord/minut. Man kan sige følgende til eleverne ”Tæl nu, hvor mange ord I har læst. Ude i siden ser I, hvor mange antal læste ord, der er nået efter hvert afsnit. Tæl fra afsnittet før, du har sat din lodrette streg, så du får det præcise tal. Skriv tallet nederst på arket efter teksten. Divider tallet med 5, så får du din læsehastighed”.
6. Til sidst indsamles alle ark.

Særligt for elever med læsevanskeligheder

For elever med læsevanskeligheder gælder det, at den kompenserende hjælp, som eleven modtager i den daglige undervisning, også gør sig gældende i prøvesituationen.

Hvis elevens kompenserende hjælp i hverdagen fx er ekstra tid til læseopgaver, så får eleven også den ekstra tid i prøvesituationen.

Hvis eleven til dagligt bruger kompenserende hjælpemidler, som fx et oplæsningsprogram, så må disse også bruges til prøven. (På www.evaluering.de under dansk læsning 7.-10.klasse kan du se, hvor filerne til læseprøven kan downloades fra.)

Ved brug af oplæsningsstøtte samt ekstra læsetid bortfalder læsehastighedsprøven, som jo derved ikke afspejler elevens reelle læsehastighed.

Hvis eleven har mod på at deltage i prøven på lige fod som de andre elever, kan dette naturligvis også tillades.

NB! Det er ikke alle elever med RK-bemærkning, der har læsevanskeligheder.

Efterbearbejdning

Til rettetarbejdet bruges rettearket, som er vedlagt selve prøverne. (bagerst i lærervejledningen).

Til selve opgørelsen bruges Excel-arket "Dansk læseprøve 7.-10.kl.", som kan downloades på www.evaluering.de under læsning, dansk 7.-10. kl.

(Har man allerede anvendt Skoleforeningens læseprøver før, indtastes resultaterne på det Excel-ark, som man downloadede og udfyldte sidste år for på den måde at se den enkelte elev samt klassens læseudvikling.)

Excel-arket bruges til at opgøre resultaterne for både den skønlitterære tekst og fagteksten.

Læsehastighed (ord pr. minut) og antal rigtige påføres Excel-regnearket.

Det er vigtigt i fortolkningen af resultaterne at sammenligne læsehastigheden med forståelsen.

Eksempel:

En elev har en høj læsehastighed, men har en del forkerte svar i kontrolspørgsmålene. Denne elev skal vejledes til at sætte læsehastigheden ned for at sikre forståelsen.

Omvendt kan en elev have alle kontrolspørgsmål rigtige, men en lav læsehastighed. Denne elev skal rådes til at træne sin læsehastighed fx med fartkort el. lign.

Det er af stor pædagogisk værdi efter prøven at tale med eleverne om deres læsehastighedsresultater sammenlignet med målene for stillelæsning i læreplanen for dansk*, samt hvad eleven kan gøre for at øge sin læsehastighed og -forståelse (5-5-5 læsning, fartkort m.m.).

Vi håber, at dette pædagogiske værktøj kan give anledning til samtale og forøgelse af vores elevers læsekompetence. Vi står selvfølgelig til rådighed med vejledning i forbindelse med læseprøven.

Venlig hilsen

*Tina Joost, pædagogisk konsulent for dansk
Katrín Lass, pædagogisk konsulent, PPR*

Mål* for slutningen af klassesettrinnet	Stillelæsehastighed Lette skønlitterære tekster for aldersgruppen Ord pr. minut
6. klassesettrin	150-170 ord i min.
7. klassesettrin	170-200 ord i min.
8. klassesettrin	200-225 ord i min.
9. klassesettrin	225-250 ord i min.
10. klassesettrin	> 250 ord

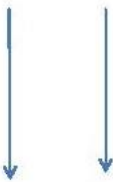

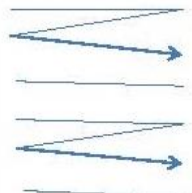
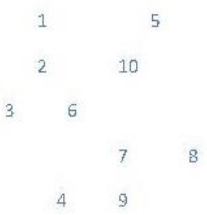
Bilag:

LÆSETEKNIKKER

En læseteknik er en bestemt teknik, man bruger til læsningen af en tekst afhængig af, hvilket formål man har med læsningen. Hvis man skal danne sig et overblik over en bog eller en bestemt tekst, fx en artikel, kan man bruge teknikken:

OVERBLIKSLÆSNING (kaldes også oversigtslæsning/orienteringslæsning): Her læser man ikke hele teksten, men måske overskrifterne, indledningen og bogens bagside med det formål at danne sig et OVERBLIK over teksten og orientere sig i dens indhold.

SKIMMING (kaldes også skimning): Her lader man blikket glide ned over teksten uden egentlig at læse alle ordene. Denne teknik kan være en del af overblikslæsningen. Formålet kan fx være, at man vil friske en tidlige læst tekst op, eller at man vil danne sig et hurtigt overblik. Man læser ikke alle ordene, men kun brudstykket. Der er forskellige skimmeteknikker:

Lodret	Slange	Diagonal	Linje	Skærm
Øjnene løber ned gennem midten af teksten.	Øjnene løber i en s-form ned over siden.	Øjnene glider skråt ned over siden.	Læs første og sidste linje i hvert afsnit, og skim resten.	Øjnene bevæger sig rundt på siden på mål og få.
				
God til artikler eller andre tekster i spalter.	God til sammenhængende tekst uden mange afsnit.	God til tekst i brede spalter.	God til svære, tætskrevne tekster.	Bruges ved læsning/surfing på internettet

Kilde: danskfaget.dk

PUNKTLÆSNING (scanning): Denne teknik bruges, hvis man leder efter en helt bestemt oplysning, fx et ord eller et årstal i en tekst. Her glider øjnene ned over en side, indtil man har fundet det ord eller den oplysning, man leder efter, hvorefter man nærlæser oplysningen.

NÆRLÆSNING: Denne teknik går ud på at læse alle ordene i teksten eller i et bestemt afsnit. Formålet er at tømme teksten for alle informationerne og detaljerne. Når man fx ved hjælp af punktlæsning har fundet en bestemt oplysning i teksten, kan man nærlæse afsnittet bagefter.

SKÆRMLÆSNING

Læseformer ved skærmlæsning

Centrallæsning: opmærksomheden orienteres mod midten af skærmen

Periferilæsning: opmærksomheden orienteres mod skærmens periferi (yderkanter)

Lineær læsning: en tekstblok læses fra det øverste venstre hjørne mod nederste højre.

(Central- og periferilæsning) Kilde: *Danskfagets it-didaktik* af Jeppe Bundsgaard, 2007.

Fuldtekstsøgningens læsemåder

Når eleverne skal finde en relevant side på internettet, gennemgås nedenstående faser, hvor de forskellige læseteknikker (markeret med fed) anvendes:

1. Læse en potentiel tekst og udvælge nøgleord
2. Vurdere, om man har ramt rigtigt ved at se på antal hits og kigge overfladisk på fragmenterne – og ellers prøve med en ny søgning (**fragmentoverblikslæse**)
3. Vurdere de enkelte hits for, om der er noget brugbart (**fragmentlæse**)
4. Tjekke siden med **skimning** og vurdering af layout, sværhedsgrad og dybde (**overblikslæse**)
5. Undersøge siden nærmere med **fokuslæsning**
6. Kritisk granske sidens oplysninger og analysere kommunikationssituationen (**kritisk læsning**).

Kilde: *Søgning er læsning* af Jeppe Bundsgaard, 2008, https://www.videnomlaesning.dk/media/1551/tidsskrift_april.pdf

Ordforklaringer

FULDTEKSTSØGNING: søgning, oftest elektronisk, i en eller flere tekster i deres fulde omfang.

(Kilde: ordnet.dk)

FRAGMENTLÆSNING: er at læse små uddrag på fx en hjemmeside med det formål at vælge fra og til, når det gælder skærmttekster, fx hjemmesider, hvor den grafiske opsætning leder en rundt i forskellige dele af teksten.

FOKUSLÆSNING: er at læse med et specielt fokus; at finde frem til det sted i teksten, som handler om det, man selv har fokus på.

KRITISK LÆSNING: er at læse kritisk: Hvem har skrevet siderne (afsender), og hvilke forudsætninger har de? (Kan man stole på dem?) Hvad er afsenderens/producentens interesser og mål?